

Համարը N 1589-Ն
Տիպը Որոշում
Սկզբնաղբյուրը ՀՀՊՏ 2002.10.30/46(221)
Հոդ. 1074

Տեսակը Ինկորպորացիա
Կարգավիճակը Գործում է
Ընդունման վայրը Երևան

Ընդունող մարմինը ՀՀ կառավարություն
Ստորագրող մարմինը ՀՀ վարչապետ
Վավերացնող մարմինը ՀՀ Նախագահ
Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը 31.10.2002

Ընդունման ամսաթիվը 03.10.2002
Ստորագրման ամսաթիվը 11.10.2002
Վավերացման ամսաթիվը 16.10.2002
Ուժը կորցնելու ամսաթիվը

☒ Փոփոխողներ և ինկորպորացիաներ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Վավերացնում եմ»
Հայաստանի Հանրապետության
Նախագահ Ռ. Քոչարյան
16 հոկտեմբերի 2002 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

3 հոկտեմբերի 2002 թվականի N 1589-Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածին համապատասխան Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը **որոշում է.**

1. Հաստատել Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը՝ համաձայն հավելվածի:
2. Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի, երիտասարդության հարցերի և սպորտի նախարարին՝ եռամսյա ժամկետում ապահովել Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակի պաշտոնական հրապարակումը:
3. Ուժը կորցրած ճանաչել Հայկական ՄՍՀ Մինիստրների խորհրդի 1983 թվականի հուլիսի 4-ի «Հայկական ՄՍՀ տարածքում պետական պահպանության տակ վերցված պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների և նրանց պահպանական գոտիների ցուցակների հաստատման մասին» N 377 որոշման 1-ին կետը՝ նախկին Էջմիածնի, Հոկտեմբերյանի շրջանների, ինչպես նաև Թալինի շրջանի Արգինա, Դալարիկ, Լեռնագոգ, Նոր Արտագերս, Շենիկ ու Քարակերտ գյուղերի պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների ցուցակի մասով:
4. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

**Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ**

Ա. Մարգարյան

2002 թ. հոկտեմբերի 11
Երևան

Հավելված
ՀՀ կառավարության 2002 թվականի
հոկտեմբերի 3-ի N 1589-Ն որոշման

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Ց ՈՒ Ց Ա Կ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ
ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ**

3. Արմավիրի մարզ*

3.1 Արմավիր քաղաք

Հու- շար- ձա- նի հա- մա- րը	Հուշարձանի ենթահամարը (ենթահա- մարները)			Հուշարձանա- խումբը, հուշարձանը	Ժամա- նակը	Տեղը բնակավայրի նկատմամբ, հասցեն	Նշանա- կու- թյունը հանրա- պետա- կան/ տեղա- կան	Ծանոթա- գրություն
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ		քաղաքի մեջ (այսուհետ՝ ք. մ.)	S	քաղաքային զբոսայգում
2.				ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ	1955 թ.	ք. մ.	S	մտնում է քաղաքի գլխ. հրապարակի համակառուցված մեջ ճարտ. Ռ. Ալավերդյան

* Հուշարձանների պետական ցուցակը կազմելիս հիմք է ընդունվել «Հայաստանի հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կառուցվածքը՝ մարզի և բնակավայրերի նույն համարակալմամբ:

3. 2. Վաղարշապատ քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 -րդ դ. վերջ	Աբովյան - Մովսես Խորենացի փողոցների խաչմերուկ	S	
2.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	20 -րդ դ. I կես	Ալավերդյան փող., 8	S	
3.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1947 թ.	Բաղրամյան փող., 37	S	
4.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19 -րդ դ. I կես	Իսի Լե Մուլինտ փող. 46	S	Ծառայել է որպես ա. Գայանե եկեղեցու միաբանության տնտեսական շենք
5.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1950-ական թթ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 79	S	
6.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	20 -րդ դ. սկիզբ	Շահումյան փող., 10	S	
7.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	20 -րդ դ. սկիզբ	Շահումյան փող., 12, 14	S	
8.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	20 -րդ դ. սկիզբ	Շահումյան փող., 16	S	

9.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1880-ական թթ.	Շահումյան փող., 18	S	
10.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	20 -րդ դ. սկիզբ	Շահումյան փող., 21	S	
11.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1914 թ.	Շահումյան փող., 51	S	
12.			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ՝ ԷԶՄԻԱՇՆԻ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ	17-20-րդ դդ.	ք. մ.	Հ	Մայր տաճարից ս. Գայանե եկեղեցի տանող ճանապարհի ձախ կողմում
12.1.			գերեզման՝ Առաքել Դավրիժեցու	1670 թ.		Հ	
12.2.			գերեզման՝ Մուրադ Ճարտարապետի	1656 թ.		Հ	
13.			ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ՝ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ (ԶՎԱՐԹՆՈՑ)	5-7-րդ դդ.	3 կմ ան	Հ	Երևան - Էջմիածին մայրուղուց 0,5 կմ հվ
13.1.			եկեղեցի	5-րդ դ. կես		Հ	

13.2.			Եկեղեցի ս. Գրիգոր Լուսավորիչ	643-662 թթ.		Հ	պատվիրատու՝ Ներսես Գ Տայեցի կաթողիկոս
13.3.			բաղնիք	7-րդ դ. կես		Հ	
13.4.			պալատ՝ կաթողիկոսական	652-662 թթ.		Հ	
	13.4.1.		գահասրահ	652-662 թթ.		Հ	
13.5.			թանգարանի շենք. Զվարթնոցի թանգարանի շենքը	1937 թ.		Հ	վրկնգ.՝ 1981 թ.
13.6.			հուշարձան՝ Թորոս Թորամանյանի	1985 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Անդրեասյան
13.7.			կոթող	մթա 7-րդ դ.		Հ	թանգարանի մուտքի մոտ, Ռուսա II -ի սեպագիր արձանագրությամբ
13.8.			հնձան	7-րդ դ.		Հ	
13.9.			սեղանատուն	7-րդ դ.		Հ	

		14.1.4.	խաչքար	9 -րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված Մաքենիսից, վերին ձախ անկյունը կտրտված
		14.1.5.	խաչքար՝ Դեղոյնի	1148 թ.		Հ	բակում, բերված՝ Գլաձորից
		14.1.6.	խաչքար	1171 թ.		Հ	թևավոր խաչ, բեկորները՝ բերված Հովհաննավանքից, հավաքված և ամրացված՝ 1977թ.
		14.1.7.	խաչքար՝ Խաչատուր Անեհաղթ փիլիսոփայի	1218 թ.		Հ	բակում, բերված Գլաձորից
		14.1.8.	խաչքար՝ Գրիգոր Խաղբակյանի	1233 թ.		Հ	բակում, բարձր պատվանդանին, բերված՝ Իմիրզեկ հնավայրից
		14.1.9.	խաչքար՝ Գրիգոր և Մամբան Մամիկոնյանների («Ամենափրկիչ»)	1273 թ.		Հ	բակում, բարձր պատվանդանին, երկատված, բերված՝ Ջղին-գյուլ հնավայրից
		14.1.10.	խաչքար	1287 թ.		Հ	բակում, արձանագիր պատվանդանին, բերված՝ Աղջոց վանքից

		14.1.11.	խաչքար՝ Թամթայի	1297 թ.		Հ	բակում, պատվանդանին, բերված՝ Վարդենիսի ենթատարածքի Ակունք գյուղի «Գոմեր» գյուղատեղիից	
		14.1.12.	խաչքար	13-րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված՝ Գեղարդից, քիվի դիմային մակերեսը՝ տաշված	
		14.1.13.	խաչքար	13-րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, քիվի վերնամասն արձանագիր, վերին անկյունները՝ կտտրված	
		14.1.14.	խաչքար	13-րդ դ.		Հ	բակում, դիրքը՝ հորիզոնական	
		14.1.15.	խաչքար՝ Ներսեսի և Տիրացի	13-րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված՝ Գեղարդից	

		14.1.16.		խաչքար	13-րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված՝ Գեղարդից
		14.1.17.		խաչքար	14-րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված մեծ քարաբեկորին, երկատված, վերին ձախ անկյունը՝ կտորված
		14.1.18.		խաչքար՝ Ասիլի	1451 թ.		Հ	բակում, բերված՝ Մաքենյաց վանքից
		14.1.19.		խաչքար՝ Սառայի	1451 թ.		Հ	ազուցված մկրտարանի պատին
		14.1.20.		խաչքար՝ Մարջանի և Ալեքսանի	1495 թ.		Հ	ազուցված մկրտարանի պատին
		14.1.21.		խաչքար՝ Խաթունի	15 -րդ դ.		Հ	ազուցված մկրտարանի պատին

		14.1.26.		խաչքար՝ Հակոբի	1601 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից
		14.1.27.		խաչքար՝ Չաքարի, ծնողների և Ամիրի	1602 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից
		14.1.28.		խաչքար՝ Ստեփանոսի	1602 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից
		14.1.29.		խաչքար՝ պարոն Հովհաննեսի	1602 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից կազմող՝ Գրիգոր
		14.1.30.		խաչքար՝ Խերխորի	1602 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից
		14.1.31.		խաչքար՝ Սուլթանի, Ավետիքի և Բուրթելի	1603 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից

		14.1.32.		խաչքար	1639 թ.		Հ	թևավոր խաչ բակում, բերված՝ Արցախի Խամշի վանքից
		14.1.33.		խաչքար՝ Սարգսի	1745 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Նորադուզի պատմական զերեզմանոցից կազմող՝ Ներսես
		14.1.34.		խաչքար՝ Մեծ եղեռնի 50- ամյակին	1965 թ.		Տ	կաթողիկոսարանի բակում, տաճարից հս ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
		14.1.35.		խաչքար՝ Տ.Տ. Վազգեն Ա կաթողիկոսի 20-ամյա հայրապետությանը	1976 թ.		Տ	Վեհարանի մոտ, ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
		14.1.36.		կոթող	մթա 8-7-րդ դդ.		Հ	տաճարից 20 մ հս, ամրացված պատվանդանին՝ 1964 թ.
		14.1.37.		կոթող	1603 թ.		Հ	բակում, ճեմարանի մոտ, կազմող՝ Զոհրապ

		15.1.38.		հուշադրյուր՝ Խրիմյան Հայրիկին	1982 թ.		S	քանդ.՝ Գետիկ Բաղդասարյան Ճարտ.՝ Յու. Թամանյան պատվիատու՝ վանեցի Միհրան և Սեդա Բաբուխանյաններ
		14.1.39.		հուշադրյուր «Կաթնադրյուր»	1967 թ.		S	տաճարի գլխ. մուտքից ձախ պատվիրատու՝ ամերիկահայ Ս. Տեր-Գրիգորյան
		14.1. 39.1.		խաչքար	13 -րդ դ.		Հ	կանգնեցված հուշադրյուրի կիսակամարում
		14.1.40.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Դանիել Ա Պայազատեցու	1808 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.41.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Հովհաննես Ը Կարբեցու	1842 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.42.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ներսես Ե Աշտարակեցու	1857 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.43.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գևորգ Դ Կոստանդնու- պոլսեցու	1882 թ.		Հ	Մայր տաճարի հվ մուտքի մոտ

		14.1.44.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մակար Ա-ի	1891 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.45.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մկրտիչ Ա Խրիմյանի (Խրիմյան Հայրիկ)	1907 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.46.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մաթևոս Բ Կոստանդնուպոլսեցու	1910 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.47.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գևորգ Ե Տփիսիսեցու	1930 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.48.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գևորգ Զ-ի	1954 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.49.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի	1994թ.			Մայր տաճարի ամ մուտքից աջ
		14.1.50.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի	1999թ.			Մայր տաճարի ամ մուտքից աջ
	14.2.			Բնակելի շենք վանականների («Երեմյան խցեր»)	1894 թ.		Հ	տաճարից 80 մ աե

14.3.			հյուրանոց «Ղազարապատ»	18-րդ դ. I կես		չ	Մայր տաճարից 100 մ հվ-աե	
14.4.			մատենադարանի շենք	1903 թ.		չ	Մայր տաճարից 100 մ հս-աե	
14.5.			սեղանատուն	17 -րդ դ. I կես		չ	Մայր տաճարից 35 մ հվ	
14.6.			վեհարան	1738- 1741 թթ.		չ	հին վեհարան, Մայր տաճարից 50 մ հվ- ամ	
	14.6.1.		խաչքար	13-րդ դ.		չ	բերված՝ Գտիչի վանքից	
	14.6.2.		խաչքար՝ աթաբեկ Տարսայիճի, Բուրթելի և Բուղտայի	1308 թ.		չ	Վեհարանի ներսում, բերված՝ Նորավանքից կազմող՝ Մումիկ	
	14.6.3.		խաչքար՝ Ուլուխանի	1600 թ.		չ	ագուցված պատին, բերված՝ Նորադուզից կազմող՝ Քիրամ	
14.7.			վեհարան	1910 թ.		չ	նոր վեհարան տաճարից 200 մ ամ	

	14.8.		տպարանի շենք	1771 թ.		չ	Մայր տաճարից 80 մ հվ-աե
	14.9.		հուշարձան «Տրդատադուռ»	17-րդ դ.		չ	Մայր տաճարից 35 մ ամ
	14.10.		լիճ Ներսիսյան	1846 թ.		չ	Մայր տաճարից 220 մ հվ-ամ
	14.11.		հիվանդանոցի շենք	19-րդ դ. վերջ		չ	Մայր տաճարից 200 մ հվ
15.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1767 թ.	կենտրոնում (այսուհետև՝ կնտ)	չ	Մայր տաճարից 360 մ հս
	15.1.		զանգակատուն	1767 թ.		չ	վրկնգ՝ 1983 թ. ճարտ.՝ Թ. Գևորգյան
	15.2.		խաչքար	12-րդ դ.		չ	ազուցված՝ հս պատին
	15.3.		խաչքար	1472 թ.		չ	ազուցված՝ ամ պատին կազմող՝ Դավիթ
	15.4.		խաչքար	16 -րդ դ.		չ	ազուցված՝ հվ պատին

	15.5.			խաչքար	16-րդ դ.			ագուցված՝ հսպատին կազմող՝ Մելիքսեթ
	15.6.			խաչքար՝ Շիրվանի, Մարինեի և Ուլուբեկի	1581 թ.		Հ	ագուցված՝ ամպատին
	15.7.			խաչքար	1596 թ.		Հ	ագուցված՝ հսպատին
	15.8.			խաչքար	1655 թ.		Հ	ագուցված՝ ամպատին կազմող՝ Դավիթ
16.				ԵԿԵՂԵՅԻ Ս. ԳԱՅԱՆԵ	630 թ.- 20-րդ դ.	հվ մասում	Հ	կլից է Կոմերիտամիության փողոցին
	16.1.			խաչքար	10-րդ դ.		Հ	ագուցված՝ ամճակատին, արտաքուստ
	16.2.			խաչքար	10-րդ դ.		Հ	ագուցված՝ ամճակատին, արտաքուստ
	16.3.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	հվ-ան կողմում, իրար կողքի կանգնեցված 3 խաչքարերից կենտրոնինը, քիվը՝ արձանագիր

16.4.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	հվ-աե կողմում, իրար կողքի կանգնեցված 3 խաչքարերից ձախից 1-ինը
16.5.			խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	եկեղեցու հվ պատի մոտ, ներքուստ, ձախ եզրը և վերին աջ անկյունը կտրուված
16.6.			խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	եկեղեցու հս-աե կողմում, ամրացված՝ պատվանդանին
16.7.			խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	եկեղեցու հվ պատի մոտ, ներքուստ, ձախ եզրը և վերին աջ անկյունը՝ կտրուված, արձանագիր
16.8.			խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	հվ-աե կողմում, իրար կողքի կանգնեցված 3 խաչքարերից ձախից 3-րդը
16.9.			գավիթ	1688 թ.		Հ	վրնրգ.՝ 1977թ.

		16.9.8.	խաչքար՝ Ավագ խաթունի	1599 թ.		Հ	իվ պատին, գույգ խաչքարերից աջակողմյանն է կազմող՝ Քիրամ
		16.9.9.	խաչքար՝ Ակոբի	1642 թ.		Հ	ամ պատին
		16.9.10.	գերեզման՝ վարդապետ Ներսեսի	1651 թ.		Տ	
		16.9.11.	գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Եղիազար Ա Այնթափցու	1691 թ.		Հ	
		16.9.12.	գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Արրահամ Բ Մշեցու	1734 թ.		Հ	
		16.9.13.	գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ղազարի	1750 թ.		Հ	
		16.9.14.	գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մինաս Ա Ակնեցու	1753 թ.		Հ	
		16.9.15.	գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Հակոբ Շամախեցու	1762 թ.		Հ	

		16.9.16.	գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Միմեոն Ա Երևանցու	1780 թ.		Հ	
		16.9.17.	գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ղուկաս Կարնեցու	1799 թ.		Հ	
		16.9.18.	գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Հովսեփ Արղությանի	1801 թ.		Հ	
		16.9.19.	գերեզման՝ արքեպիսկոպոս Բարսեղի	1812 թ.		Տ	
		16.9.20.	գերեզման՝ Սողոմոն Հովսեփյանի	1829 թ.		Տ	
		16.9.21.	գերեզման՝ Ոսկի Էնակոփյանցի	1829 թ.		Տ	
		16.9.22.	գերեզման՝ Թովմա Հովսեփյանց - Ղորղանյանցի	1842 թ.		Տ	
		16.9.23.	գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մաթեոս Ա Կոստանդնուպոլսեցու (Չուխաճյան)	1865 թ.		Հ	

	16.9.24.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Խորեն Ա-ի	1938 թ.		Հ	
	16.10.		բնակելի տուն	19 -րդ դ.		Տ	Եկեղեցուց 30 մ հս-աե
	16.11.		գերեզմանոց	10-20 դդ.		Հ	
	16.11.1.		գերեզման՝ Վարդան Խաչատուրի Աբովյանի	1896 թ.		Հ	Խաչատուր Աբովյանի որդին է
	16.11.2.		գերեզման՝ Սամսոն Տեր-Պողոսյանի (Խենթ)	1912 թ.		Հ	
	16.11.3.		գերեզման՝ Սմբատ Գրիգորի Բորոյանի (Մախլուտո)	1956 թ.		Հ	
	16.11.4.		խաչքար	10 -րդ դ.		Հ	
	16.11.5.		խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	
	16.11.6.		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	

	16.11.7.		խաչքար	14-16-րդ դդ.		Հ	կանգնեցված՝ դեղնավուն տուֆից պատրաստված պատվանդանին
	16.11.8.		խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	
16.12.			գերեզմանոց	19-20-րդ դդ.		Հ	եկեղեցուց 80 մ ամ
16.13.			հուշադրյուն՝ Աննիկ Դերձակյանի	1960- ական թթ.		Տ	ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
16.14.			հուշադրյուն 1915թ. Մեծ Եղեռնի զոհ կարնոհայու- թյանը	1983 թ.		Տ	ճարտ.՝ Ա. Գալիկյան
16.15.			միաբանության շենք	1880-ա- կան թթ.		Հ	եկեղեցուց 40 մ ամ վրնդ.՝ 1987թ.
	16.15.1.		խաչքար	1642 թ.		Հ	շենքի հվ թևում ձգվող միջանցքում
16.16.			նկուղ	1764 թ.		Տ	
16.17.			ջրհոր	7-րդ դ.		Հ	վրնդ.՝ 1845 թ.

		17.9.3.		խաչքար	1481 թ. ?		Հ	միանալ եկեղեցու ամ կողմում, արձանագիր, տեղադրված արձանագիր պատվանդանին
		17.9.4.		խաչքար՝ Ակոբջանի	1552 թ.		Հ	եկեղեցուց աե, պարսպի տակ
		17.9.5.		խաչքար՝ Մարգարի	16-րդ դ.		Հ	եկեղեցու բակում, երկատված կազմող Մամվել
		17.9.6.		խաչքար՝ Մարտիրոս Եպիսկոպոսի	16-րդ դ.		Հ	Վանահոր տան մոտ, հենած աե պարսպին, վերնամասը և ստորին ձախ հատվածը կոտրված
		17.9.7.		խաչքար	16-րդ դ.		Հ	եկեղեցու աե պարսպի տակ, արձանագիր, հորինվածքի կենտրոնական հատվածը՝ խիստ հողմնահարված
		17.9.8.		խաչքար՝ Ղազարի	16-րդ դ.		Հ	եկեղեցու աե պարսպի տակ, եզրագոտու աջ կողմը վնասված, կենտրոնից ճաքած

		17.9.9.		խաչքար՝ Ազամաթի	16-րդ դ.		Հ	Եկեղեցու ան պարսպի տակ, արձանագիր, երկատված, երկատված մասերը՝ դրված կողք-կողքի
		17.9.10.		խաչքար	1692 թ.		Հ	Եկեղեցու ան պարսպի մոտ, արձանագիր, հողմնահարված
	17.10.			պարիսպ	1776 թ. 1894 թ.		Հ	Եկեղեցու շուրջը
	17.11.			դարպաս	16-17-րդ դդ.		Հ	Եկեղեցուց 100 մ հս
18.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս.ՇՈՂԱԿԱԹ	1694 թ.	Նաբանդյան - Սահակ Պարթևի փողոցների խաչմերուկ	Հ	
	18.1.			գավիթ	1694 թ.		Հ	
		18.1.1.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Նահապետ Ա Եղեացու	1705 թ.		Հ	
		18.1.2.		գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Աբրահամ Գ Կրտեացու	1737 թ.		Հ	

23.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿԱՐԳԵՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ 1921թ. ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԵՐՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾ ԿՈՄՈՒՆԱՐՆԵՐԻ	1953 թ.	ք. մ.	S	քաղաքային գրոսայգում, Մայր տաճարից 80 մ հս ճարտ. Ռ. Զուբեցյան
24.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԻ	1981 թ.	կնտ.	S	կենտրոնական հրապարակում քանդ. Լ. Թոքմաջյան
25.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԱՆԱՍՏԱՍ ՄԻԿՈՅԱՆԻ	1944 թ.	ք. մ.	S	քաղաքային գրոսայգում քանդ. Ա. Սարգսյան
26.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻ	1961 թ.	ք. մ.	S	համանուն քաղաքային գրոսայգում
27.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ 1827 թ. ՌՈՒՄ- ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾ ՌՈՒՄ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻ	1833 թ.	ամ մասում	Հ	ամ եզրին, Էջմիածին- Արմավիր ավտոճանապարհին
28.				ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՇԵՆՔ. ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԸ	1873 թ.	Արարատյան - Մովսես Խորենացի փողոցների խաչմերուկ	Հ	խաչմերուկից 80 մ հվ

28.1.			հուշարձան՝ Ռաֆայել Պատկանյանի	1901 թ.	ք. մ.	Հ	Գևորգյան ճեմարանի առջև քանդ.՝ Ա. Տեր-Մարտիկյան պատվիրատու՝ նախնականցի Ավետիք Պողոսյան
28.2.	<i>(28.2 կետն ուժը կորցրել է 26.06.08 N 648-Ն)</i>						
28.3.			հանրակացարան	1879 թ.		Հ	ճեմարանի շենքից 30 մ աե
28.4.			հիվանդանոցի շենք	20-րդ դ. սկիզբ		Հ	ճեմարանի շենքից 120 մ հվ-աե: Այժմ շենքում գործում է քաղաքային սանիտարա-էպիդեմիական կայանը:
28.5.			ուսումնական մասնաշենք	19-րդ դ. վերջ		Հ	ճեմարանի շենքից 170 մ աե
29.			ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ	1954 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող.	Տ	ճարտ.՝ Ս. Մանուկյան
30.			ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՇԵՆՔ. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀՈՎՀԱՆՆԻՄՅԱՆԻ ՏՈՒՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ	19-րդ դ. վերջ	կնտ.	Հ	քաղաքի կենտրոնական հրապարակից ամ

1.			ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ, 10-19-րդ դդ.	հվ-ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին, գյուղ մտնող ճանապարհից ձախ
	1.1.		Եկեղեցի	10-11-րդ դդ.		Հ	
	1.2.		գերեզմանոց	10-20-րդ դդ.		S	
		1.2.1.	խաչքար	11-րդ դ.		Հ	
2.			ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	5 կմ հս- ամ	Հ	
	2.1.		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.			ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԱՂՎԵՍԻ ՂՈՒՆԸ»	մթա 4-3 հզմ	հվ-ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին, Աղավնատուն-Արագած ճանապարհի ձախ կողմում
4.			ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	0,3 կմ հս-ամ	Հ	գյուղի գործող գերեզմանոցից հս
	4.1.		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	

5.			ՂԱՍԲԱՐԱՆ	14-րդ դ.	հվ մասում	Հ	գյուղի եզրին, Մերուժան Բեյբությանի տնամերձում, տեղացիներն անվանում են «Գումբազ»
6.			ՂԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ, 19-րդ դ.	հս-ամ մասում	Հ	գյուղի գործող գերեզմանոցի հվ հաստվածում
6.1.			գերեզմանոց	19-րդ դ.		Հ	տարածքում է գտնվում գյուղի նորակառույց մատուռը
7.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1860 թ.	գ. մ.	S	
8.			ԵԿԵՂԵՑԻ «ԿԱՐՄՐԱՎՈՐ»	17-18-րդ դդ.	0,5 կմ ամ	S	այգիների մեջ վրնրգ. 1999 թ.
8.1.			գերեզմանոց	17-20-րդ դդ.		S	

3.8. Ամբերդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3-1 հզմ	հս մասում	Հ	գյուղի եզրին
1.1.				դամբարանադաշտ	մթա 3-1 հզմ		Հ	

1.2.			աշտարակ «Արդար Դավիթ»	մթա 2-1 հզմ		Հ	համանուն լեռան գագաթին
2.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19-րդ դ.	ամ մասում	S	վրնրգ.՝ 1905-1909 թթ., 1983 թ.
3.			ԵԿԵՂԵՑԻ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ (Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ)	7-րդ դ.	գ. մ.	Հ	
3.1.			գերեզմանոց	10-18- րդ դդ.		Հ	
3.2.			պարիսպ	19-րդ դ. սկիզբ		S	
4.			ՀՈՒՇԱՐՉԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻ	1979 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Լ. Թորմաշյան ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան

3.13. Առատաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 6- 5 հզմ	0,5 կմ հս-ան	Հ	Քասախ գետի աջ ափին
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19-րդ դ.	Այվազյան փող.	S	կիսավեր

3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ	1980 թ. գ. մ.		S	քանդ.՝ Լ. Թոքմաջյան ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան
----	--	--	--	--	---------------	--	---	---

3.14. Արագած գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 9-6-րդ դդ., 19-20-րդ դդ.	հվ-ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին
	1.1.			գերեզմանոց	19-20-րդ դդ.		S	տարածվում է ամրոցի 2-րդ շարք պարիսպներից ներս
2.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 1 հզմ	1,2 կմ հվ-ամ	Հ	բլրի վրա, ուրարտական ամրոցի դիմաց
3.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս-ամ	Հ	նորատունկ ծիրանի այգիների եզրին բարձրացող քարքարոտ սարալանջին
	3.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
4.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս-ամ	Հ	նորատունկ ծիրանի այգիների հարևանությամբ

5.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ	1870 թ.	գ. մ.	S	
6.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ՀՈԿՏԵՍԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՀԵՐՈՍՆԵՐԻ	1960 թ.	գ. մ.	S	
7.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ	1985 թ.	hu մասում	S	

3.15. Արագափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԹԱԹՈՒԼ ՀՈՒՐՅԱՆԻ	1973 թ.	գ. մ.	S	գյուղի համանուն դպրոցի բակում քանդ.՝ Գ. Ահարոնյան

3.17. Արաքս գյուղ (Էջմիածնի շրջ.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ	1979 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՀՈՒՍՅԱՆԻ		գ. մ.	S	

3.18. Արգավանդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դ. մ. դդ.	գ. մ.	S	
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻ	1975 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Բաբայան, Կ. Բաբայան, Ս. Մուրադյան

3.19. Արգինա գյուղ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	15-19-րդ դդ.	2,5 կմ հվ-աե	Հ	
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	4 կմ հվ-աե	Հ	

3.20. Արմավիր գյուղ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՍՈՒՐԱԲԼՈՒՐ-ԱՐԵՎԻԿ»	մթա 3 հզմ	2,5 կմ աե	Հ	Արմավիր-Արևիկ ճանապարհին
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻ	1971 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Կ. Նուրիջանյան ճարտ. Լ. Նալբանդյան
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՎԱՀԱԳՆԻ	1971 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Կ. Նուրիջանյան

3.21. Արշալույս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	14-18-րդ դդ.	1 կմ հվ	S	տարածքում 2 նորաշեն մատուռներ
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	18-19-րդ դդ.	հվ մասում	S	գյուղ մտնող ճանապարհից աջ
	2.1.			գերեզմանոց	18-19-րդ դդ.		S	
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1903-1909 թթ.	գ. մ.	S	վրնրգ.՝ 1979 թ.
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ	1988 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Արզումանյան ճարտ.՝ Ռ. Բալայան
5.				ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ	1961 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.23. Արտիմենտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1876 թ.	գ. մ.	S	գյուղ մտնող ճանապարհից աջ վրնրգ.՝ 1976 թ.՝ Գ. Գևորգյանի կողմից

1.1.			ղամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	բնակատեղիի հս մասում
------	--	--	----------------------	-------------	--	---	-------------------------

3.26. Արևաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵՎԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1905-1907 թթ. գ. մ.		S	
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ	1984 թ. գ. մ.		S	ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան

3.28. Բազարան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ, 9,5 կմ հս-ան մթ 7-րդ դ.		Հ	
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13-րդ դդ.	հս մասում	S	
3.				ԵՎԵՂԵՑԻ Ս. ՇՈՒՇԱՆ	7 -րդ դ.	Ախուրյան գետի ձախ ափին	Հ	Ժայռաբլրի վրա

3.31. Բամբակաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵՎԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1901 թ. գ. մ.		S	

2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻ	1968 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Պետրոսյան ճարտ.՝ Հ. Նալբանդյան
----	--	--	--	--	---------	-------	---	---

3.33. Գայ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵՎԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ (Ս. ՆՇԱՆ)	1894 թ.	գ. մ.	S	
2.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻ	1975 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Կ. Նուրիջանյան, Ա. Մարտիրոսյան ճարտ.՝ Մ. Հովսեփյան

3.35. Գրիբոյեղով գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԿՂԶՅԱԿ ԲԼՈՒՐ» («ԱԴԱԲԼՈՒՐ»)	մթա 4-3 հզմ	1,7 կմ ամ	Հ	Տարածվում է գյուղի միջով անցնող ոռոգման ջրանցքի եզերքով:
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՄՈՒՐԱԲԼՈՒՐ»	մթա 4-1 հզմ, մթա 2-1-րդ դդ. 10-13-րդ դդ.	1 կմ հս-ան	Հ	Վաղարշապատ-Մարգարա ճանապարհից ամ, Քասախ գետի ձախ ափին
	2.1.			տաճար	մթա 4-3 հզմ, կես. մթա 3-1-րդ դդ.		Հ	

	2.2.			նոռզման համակարգ	մթա 4-3 հզմ, կէս. մջնդ		Հ	
--	------	--	--	------------------	---------------------------	--	---	--

3.37. Դաշտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՅ	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ աե	Հ	ջրամբարի մոտ, ամառանոցների հարևանությամբ
	1.1.			բնակատեղի	մթա 2-1 հզմ		Հ	
	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	0.3 կմ հս	Հ	«Արդար Դավիթ» լեռան ստորոտին

3.38. Դոդս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ		19 -րդ դ.	հս մասում	S	գյուղի եզրին
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՆԱԽԱՎԿԱ		19-րդ դ.	հս մասում	S	
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ		1985 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան

3.40. Երասխահուն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ	1974 թ.	գ. մ.	S	Ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.41. Երվանդաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ՝ ԵՐՎԱՆԴԱՇԱՏ	մթա 3-րդ դ. - մթ 4-րդ դ.	Արաքս գետի ձախ ափին, Արաքս և Ախուրյան գետերի միախառնման աե անկյունում	Հ	
2.				ՈՒՂԵԿԱԼ. ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱՊԱՀ ԶՈՐՔԵՐԻ ՈՒՂԵԿԱԼԸ	19 -րդ դ. կես	գ. մ.	S	
2.1.				խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ	հենամ ուղեկալի պատին, կիսով ջարդված

3.46. Լեռնամերձ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 3-1 հզմ - մթ 18-րդ դ.	հս-ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին, բլրի վրա
1.1.				աշտարակ	մթա 2-1 հզմ	հս մասում	Հ	

	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	տարածվում է բլրի հվ լանջերին
	1.3.			ժայռապատկերներ	մթա 3 հզմ		Հ	բլուրակ աշտարակի շուրջը
	1.4.			գյուղատեղի	18-րդ դ.		S	
	2.			ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՕԶԱԲԼՈՒՐ»	մթա 3 հզմ	0,6 կմ հվ	Հ	Ջերմոցային տնտեսության ակտիվում, պարսպից ներս

3.49. Խանջյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԱՂԱՍԻ ԽԱՆՁՅԱՆԻ	1967 թ.	գ. մ.	S	գյուղի կենտրոնական զբոսայգում, ակումբի դիմաց քանդ.՝ Ս. Ստեփանյան

3.50. Խորոնք գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 1-ին դ. - մթ 1-ին դ.	1 կմ հվ	Հ	հերկած դաշտի մեջ, նորակառույց թիթեղաշեն մատուռի շրջակայքում
2.				ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՅ	18-20-րդ դդ.	հվ մասում	S	

4.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 3-1 հզմ	հս-ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին, տարածվում է 2 քարքարոտ բլուրների վրա
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ	7-րդ դ., 19-20-րդ դդ.	հս մասում	Հ	ավերված
5.1.				գերեզմանոց	19-20-րդ դդ.		S	
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19-րդ դ.	գ. մ.	S	կլիսավեր

3.52. Ծաղկունք գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՄԽԸԼ ԹԱՓԱ»	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	Քասախ գետի ձախ ափին, Վաղարշապատ-Արմավիր մայրուղուց ձախ
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	հս մասում	S	գյուղի եզրին, գործող գերեզմանոցի հվ հատվածում
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19-րդ դ.	գ. մ.	S	

3.53. Ծիածան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	հս-ամ մասում	Հ	գյուղի գործող գերեզմանոցի տարածքում

3.1.			միջնաբերդ	մթա 4-1 հզմ		Հ	նույն Արգիշտիիսինիլիի ան միջնաբերդն է: Տե՛ս գյուղ Նոր Արմավիր
3.2.			դամբարանադաշտ	մթա 1 հզմ		Հ	բլրի ամ ստորոտին
3.3.			քարայր-կացարանների համալիր	մթա 3-1 հզմ			

3.59. Հոկտեմբեր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ»	19-րդ դ. գ. մ. սկիզբ		S	պահպանվում է պարսպի հատված
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1882 թ. գ. մ.		S	
3.				ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ՝ ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏԻ ՃԱԿՏԱՍԱՐՏԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐԻ	1968 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Հարությունյան ճարտ. Ռ. Իսրայելյան
3.1.				թանգարանի շենք. Հայաստանի ազգագրության պետական թանգարանը	1977 թ.		Հ	հուշահամալիրի հվ-ամ մասում ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան նկ.՝ Վ. Մարտիրոսյան

3.2.			ռեստորանի շենք. «Վարդավառ» ռեստորանը	1970 թ.		Հ	Խուշահամալիրի վերջնամասում ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
4.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ	1970 թ. գ. մ.		Տ	գյուղի ակումբի մոտ քանդ. Ե. Վարդանյան, Կ. Կարախանյան ճարտ.՝ Վ. Սահակյան

3.60. Հովտամեջ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19-րդ դ.	կնտ. մասում	Տ	կիսավեր

3.65. Մերձավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՇՏԱՐԱԿ	մթա 2-1 հզմ	ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին տարածվող գերեզմանոցի իվ հատվածում
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին տարածվող գերեզմանոցի ամ հատվածում

3.66. Մյասնիկյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հս	Հ	ճանապարհի աջ կողմում, 3 բլուրներին և դրանց միջև ընկած տարածքում

	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	բնակատեղիի աե մասում
	2.			ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 3-2 հզմ	2 կմ հս	Հ	ճանապարհից աջ
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 3-2 հզմ		Հ	
	3.			ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	3,5 կմ հս	Հ	գետակի ձախ ափին
	3.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	
	4.			ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ	2,5 կմ հս-ամ	Հ	

3.67. Մրգաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՍԵՎ ԲԼՈՒՐ» («ԿԱՐԱ ԹԱՓԱ»)	մթա 3 հզմ	1,5-2 կմ հս-ամ	Հ	երկաթգծի կամրջից քիչ հեռու, բլրի գագաթին քրդական գերեզմաններ են
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1900 թ.	գ. մ.	S	գյուղի ակումբի մոտ

1.			ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԱՐԳԻՇՏԻԽԻՆԻԼԻ	մթա 8-6-րդ դդ., 10-13-րդ դդ., 19-րդ դ.	հվ մասում	Հ	Արաքսի հին հունի ձախ ափին, Դավթի բլրաշարքի ամբարձրադիր մասում
	1.1.		միջնաբերդ՝ արևմտյան	մթա 8-րդ դ.		Հ	ան միջնաբերդը տե՛ս գյուղ Հայկավան
		1.1.1.	պալատական համալիր	մթա 776-763 թթ.		Հ	միջնաբերդի ամ մասում
		1.1.2.	ջրամբար	մթա 760-730 թթ.		Հ	միջնաբերդի հս մասում
		1.1.3.	մատուռ ս. Դավիթ	19-րդ դ.		Հ	միջնաբերդի հս լանջին
	1.2.		թաղամաս՝ քաղաքային	մթա 8-6-րդ դդ.		Հ	միջնաբերդից 300 մ ան

3.72. Նոր Արտագերս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻ	1985 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Դ. Բեջանյան ճարտ.՝ Ս. Մկրտչյան
2.				ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ	1940-ական թթ.	գ. մ.	S	

3.73. Նոր Կեսարիա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1984 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Հարությունյան քանդ.՝ Հ. Չիչակյան, Հ. Մալխասյան

3.74. Նորակերտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 3-1 հզմ	1,5 կմ հս-ամ	S	գրադեցնում է 2 քարքարոտ բլուրները և դրանց լանջերը

3.77. Շահումյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 8-7-րդ դդ.	1 կմ հվ-ան	Հ	
	1.1.			ջրամբար	մթա 8-7-րդ դդ.		Հ	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ	18-րդ դ.	ամ մասում	S	գյուղի եզրին՝ կիսավեր

3.79. Շենավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՀՈՒՇԱՐՉԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ	1980 թ.	գ.մ.	S	քանդ. Ռ. Չերքեզյան ճարտ.՝ Հ. Նալբանդյան

1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	0,5 կմ հս-ամ	S	
2.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19-րդ դ.	0,5 կմ հս-աե	S	հիմնովին վերանորոգված

3.92. Տանձուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13-րդ դդ. գ. մ.		S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս.ՍԱՀԱԿ	1912 թ.	գ. մ.	S	
3.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ	1975 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Պետրոսյան

3.93. Տարնիկ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՋՐՀԱՎԱՔ ՀԱՄԱԿԱՐԳ	1730-1732 թթ.		S	թունել և ջրամբար
2.				ՋՐԱՂԱՑ	18-րդ դ. կես		S	արհեստական ջրամբարից 10 մ աե

3.			ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ՄԵԾԱՄՈՐ	մթա 4-1 հզմ - 17-րդ դ.	0,5 կմ հվ - ամ	Հ	Մեծամոր գետի ձախ ափին
	3.1.		միջնաբերդ	մթա 3-1 հզմ		Հ	
		3.1.1.	պալատական համալիր	մթա 2 հզմ վրջ-1 հզմ սկզբ		Հ	միջնաբերդի հս կողմում
		3.1.2.	տաճարական համալիր	մթա 2-1 հզմ		Հ	
		3.1.3.	գործարան՝ հարստացուցիչ	մթա 2 հզմ վրջ-1 հզմ սկզբ		Հ	միջնաբերդի հս լանջին
		3.1.4.	ձուլարանների համալիր	մթա 2 հզմ վրջ-1 հզմ սկզբ		Հ	միջնաբերդից հս -աե
		3.1.5.	թանգարանի շենք	1968 թ.		Հ	ճարտ.՝ Բ. Արզումանյան
		3.1.5.1.	վիշապաքար	մթա 2 հզմ		Հ	գլխ. մուտքի դիմաց
	3.2.		աստղադիտարան	մթա 3 հզմ		Հ	
	3.3.		դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 1 հզմ	հվ մասում	Հ	«Զվարթնոց» օդանավակայանից 0,5 կմ ամ, այգիների մեջ
2.				ԳԵՐԵԶՍԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	հս մասում	S	գործող գերեզմանոցի միջին հատվածում
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ. Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ (Ս. ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ)	1855 թ.	գ. մ.	S	Երևան- Վաղարշապատ մայրուղուց աջ
	3.1.			խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ	մուտքի մոտ
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ	1859 թ.	գ.մ.	S	Երևան- Վաղարշապատ մայրուղուց աջ
	4.1.			զանգակատուն	1984 թ.		S	ճարտ.՝ Կ. Բուռնազյան
5.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ	1943 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Բարայեյան

	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Հ	բնակատեղիի հս-աե մասում
--	------	--	--	---------------	-------------	--	---	-------------------------

(Հավելվածը փոփ. 26.06.08 N 648-Ն)

Հայաստանի Հանրապետության
կառավարության աշխատակազմի
ղեկավար-նախարար

Մ. Թովուզյան